

Lidt om Præst og Kirkegang i Gimlinge Sogn for 3 Snese Aar tilbage.

Af

L. Christensen.

Landskønt Gimlinge Sogn ligger omtrent lige midt i det, som i hin svundne Tid (spotvis naturligvis) kaldtes det hellige Land, saa var der dog yderst ringe Kirkegang i Gimlinge Kirke. Om det var fordi Befolkningen her var mere ugudelige end andre Steder, eller det var Præstens Skyld, kan jeg ikke sige, der var vel nok Skyld paa begge Sider, men jeg tror alligevel, at Præsten havde den største, for da vi en halv Snese Aar frem i Tiden fik en ny Præst, som var en meget dygtig Prædikant, blev der lige straks en meget stærk Kirkegang, som holdt sig en Aarrække, lige til Præsten blev gammel og udslidt.

„Der skal nogen til det værste, sagde Drengen, han skulde gaa i Kirke“, var et ganske almindeligt Mundheld, det stammede rimeligvis fra den gamle Skik, som imidlertid meget daarlig blev overholdt, at der paa enhver Helligdag skulde i det mindste én

Person i Kirke fra hver Gaard, og naar saa ingen andre havde Lyst, saa blev Drengen kommanderet til det. Der var vist ellers ikke ringere Ærbødighed for Kirken i den Tid end i vore Dage. Da jeg som Skoledreng en Gang imellem var med i Kirke, lagde jeg Mærke til, hvorledes Mændene, som stod og samtalede udenfor Kirkedøren, allesammen ærbødig lettede paa Hatten, naar Klokkerne begyndte at ringe sammen. Saa fulgte de efter Præsten ind i Kirken. Det var ikke almindeligt, at nogen gik ind, førend Præsten kom, undtagen paa de Tider, der var Altergang. Mændene satte sig i Stolene til højre og Kvinderne til venstre Side. Denne Skik var ufravigelig, og den er endnu ikke helt forsvunden, men den er stærkt paa Vej til det. Stolene var lukkede, og hver Gaard eller hver By havde nogle, som de i Reglen kaldte deres egne. Dog ikke saaledes som i de københavnske Kirker, hvor Ejerne kunde lukke Stolene for andre, hvilket i min Ungdom og navnlig da jeg var Soldat, vakte megen Misfornøjelse, naar vi i Frue Kirke ofte maatte staa os trætte paa Gangen, mens mange lukkede Stole stod tomme.

Kirkesangeren var den gamle Skolelærer *Chr. Petersen*. Det var ingen let Opgave, han havde der hver Helligdag. Han skulde synge 4 Salmer før Prædikenen, og 2 eller 3 efter, de 2 første var: „Alene Gud i Himmerig“ og „Tak Fader, for dit Guddoms Ord“, disse blev sunget først ved enhver Gudstjeneste og var aldrig opskrevet paa Tavlerne, da alle vidste det. De blev sunget umaadelig langsomt, og naar saa endelig Kirkesangeren begyndte paa det sidste Vers før Prædikenen, gik han hen i Døren til Sakristiet og nikkede, det var vel nok for at minde Præsten

om, at nu var det Tid at gaa paa Prædikestolen. Menigheden tog, saavidt jeg lagde Mærke til, saare liden Del i Kirkesangen, de sagde: „Lad ham synge, som faar Betaling for det!“ Hvad Prædikenen indeholdt, kan jeg ikke sige noget om, for det kan jeg ikke huske, men den Vinter, jeg gik til Præsten, skulde vi gaa i Kirke mindst hveranden Søndag, og da syntes vi altid, de var saa urimelig lange. Det var ogsaa en kold Tur, naar det indtraf med haard Vinter, at sidde omtrent 2 Timer i den iskolde Kirke, men vi udholdt det godt, og jeg hørte aldrig at nogen tog Skade af det. Varme i en Landsbykirke var ukendt i den Tid. Præsten var mere frygtet end elsket, man sagde, at naar det traf en Søndag med daarligt Vejr, kunde det ske, at der kun kom en eller to Personer i Kirke, saa var han meget vel tilfreds, for saa kunde han være fri for at prædike den Dag. Han færdedes saagodtsom aldrig blandt sine Sognebørn, og man saa ham næsten aldrig udenfor Præstegaarden, uden naar hans Nærværelse var absolut nødvendig, men saa mødte han ogsaa standsmæssig i fin Karet med 2 store, sorte, fede Heste for og en solid Kusk paa Bukken.

Hr. Pastor *Christen Schou Qvistgaard* var egentlig mere Godsejer end Præst, han var født 1804 og Søn af Godsejer Peter Christoffer Qvistgaard til Gerdrup, født 1775, som faldt i Slaget ved Køge den 29. August 1807*). 1831 overtog hans 3 Sønner Godset og delte det saaledes: Morten Christen Qvistgaard

*) 1839 forærede Qvistgaards 3 Sønner St. St. Blicher en meget pragtfuld Sølvvase til 300 Rigsdaler som Tak for et Mindedigt han havde skrevet om deres Fader 1817.

fik Gerdrup Gaard og Gods, Christen Schou Qvistgaard fik Gimlinge Kirke og Kirkegods, Carl Julius Rehling Qvistgaard fik Lyngbygaard og Gods.

Pastor Qvistgaard var saaledes en stor Mand og en rig Mand og en streng Herre, der forstod at holde sine Sognebørn i Ave og Respekt. Han elskede sin Kirke, for det var hans Ejendom, men Menigheden var ham vist temmelig ligegyldig. Han vaagede nøje over Kirken og især over, at Klokkerne ikke gik for længe ved de Velhavendes Begravelser, for ved de Fattiges blev de aldrig rørt, det var der ikke Raad til i de Tider. Saavidt jeg husker kostede det dog kun 4 Mark. Han var som alle andre Sognepræster paa den Tid Formand i Sogneforstanderskabet, og paa denne Plads hørte jeg ham altid omtale som en stor Dygtighed. Han kunde ved sit barske Væsen og strenge Optræden skræmme alle fattige og Kæltringer langt bort fra Kommunen, saaledes at der næsten ingen Fattigskat svaredes i Gimlinge Sogn, og Kommunen var i den første Menneskealder efter hans Tid betragtet for at være en af de mest velhavende i Sorø Amt. I den Henseende passede han Bønderne meget vel.

Han var som sagt ligesaa meget Godsejer som Præst. Foruden Kirken ejede han 4 Bøndergaarde og 5 Huse i Gimlinge By med 26 Tdr. 5 Skpr. $\frac{3}{4}$ Alb. Hartkorn samt 3 Arvefæstehuse. Naar hertil kommer en Præstegaard paa omtrent 100 Tdr. Land, og hele Sognets Kirke- og Præstetiende, saa forstaar man, at han var en rig Sognepræst.

Han førte ogsaa et stort Hus og levede i det hele paa en stor Fod. Ingen Bonde vovede at tale med ham uden at staa med Hatten i Haanden. Det gode,

sagde man, var der ved ham, at han regnede alle lige højt, enten de var fattige eller rige, og det var vist meget sandt, for han regnede ingen af dem for noget saalænge de levede, men naar de var døde, saa blev de Rige dog altid begravede saa nær ved Kirken som muligt, medens de Fattige blev lagt saa nær ved Kirkegaardsmuren som muligt; om dette just var Præstens Skyld, kan jeg dog ikke sige, men saasom han var Enevoldsherre i Sognet, er det vel højst sandsynligt.

Skønt han ofte blev skyldt for at være haard mod de Fattige, saa var det dog vist mest imod saadanne, som han med sit skarpe Blik kunde se selv var Skyld i deres Fattigdom ved et slet og uordentligt Levned. Dersom nogen kom i en eller anden uforskyldt Nød, og henvendte sig til ham om Hjælp, gik de ikke forgæves.

Pastor Qvistgaard blev kaldet til Præst i Boslunde 1831. Da han, som før nævnt, var Ejer af Gimlinge Kirke, byttede han 1840 Kald med Gimlinge daværende Sognepræst. Natten imellem den 1. og 2. November 1850 nedbrændte Gimlinge Præstegaard, hvorved hele Sognearkivet og Regnskabet blev fuldstændig ødelagt. Det var den Nat en meget stærk Taage, saa kun de nærmest boende opdagede, at der var Ildløs i Byen. Aaret efter blev der under Qvistgaards Ledelse opført en smuk Præstegaard med et meget herskabeligt Stuehus og 3 gode rummelige Udlænger, der passede til det store Avlsbrug.

Qvistgaard antog 1858 en Kapellan Benzon til Medhjælper ved de kirkelige Forretninger, men dem, som han ansaa for særlig vigtige, som Læsning med Konfirmander og Konfirmationen, betroede han ikke til

denne, men besørgede dem selv til det sidste. Kapellan Benzon, der ikke var noget stort Lys, evnede lige saa lidt som Qvistgaard at samle nogen Menighed til Kirken. Det var først efter 1867 da Pastor *Winther* kom til Gimlinge, at der, som før nævnt, blev megen Kirkegang i Gimlinge Kirke.

Qvistgaard fraflyttede Gimlinge Sognekald 1867 og tog Ophold i København, han døde 1879, og hans Lig blev ført til Gimlinge og begravet ved Kirkens østre Gavl. Paa den Tid var endnu hele hans Gods samlet, som da han forlod Gimlinge, men dersom han nu kunde se, hvorledes det er adsplittet, vilde han vist vende sig i sin Grav. Alle hans Gaarde er solgte, de 3 til Selveje, en er endnu Fæste. Kirken er solgt til Gyldenholms Ejer, Tienden er afløst mod en fast Pengesum, der kun daarlig svarer til de nuværende høje Kapitelstakster. Den store Præstegaardsmark er solgt fra Kaldet og udparcelleret og bebygget med 4 gode Smaagaarde, og tilbage ved Kaldet er kun henved 20 Tdr. Land. Af Præstegaarden er den nordre og noget af vestre Længe nedbrudt, saa den før saa lukkede lune Gaard nu ligger ganske aaben ud mod Kirkegaarden.

Store Forandringer er foregaaet i Gimlinge Sogn i Løbet af 3 Snese Aar, og de fleste ser vi med vore Nutidsøjne paa som gode og samfundsnyttige. Men de, som var gamle i den Tid, saa meget mørkt paa Fremtiden, og de, der mente at have noget Fremsyn, gruede for den Tid, der vilde komme. Men den Gang saa de gamle fejl, for Tiderne blev netop stadig bedre, ligetil vi naaede disse ulykkelige Krigsaar, og dem slap vi endda ogsaa forholdsvis godt over. Vi, som nu er gamle, er ogsaa tilbøjelige til at se mørkt paa

Fremtiden, men lad os haabe, at vi i den Henseende ser lige saa meget fejl som de.

Trods alle de store Forandringer, staar den gamle Gimlinge Kirke uforandret som i vore Forfædres Tid, og vil forhaabentlig nok ogsaa blive staaende i Fremtiden. Skønt Kirkegodset er frasolgt, Tienden afløst og Offeret bortfaldet, er Kirken den samme, ja endog betydelig mere hyggelig. Menigheden forsyner den med Varme, Gulvet er belagt med Tæpper og et prægtigt Orgel er skænket den af en Privatmand i Sognet. Naar hertil kommer det vigtigste: at den har haft flere gode Præster til Ordførere, saa har alt dette vel nok været medvirkende til, at der nu er betydelig mere Kirkegang i Gimlinge Kirke end for 3 Snese Aar siden.